

Joan Cid i Mulet, homenot de cultura llibresca

Emigdi Subirats
escriptor

A l'abril de 2007, en què es commemorava el centenari del seu naixement, des del Govern municipal de Jesús va instaurar-se la Fira literària Joan Cid i Mulet. Va ser l'any en què va veure la llum la seua biografia *Testimoni catalanista d'una ciutat i d'un temps*, premiada a l'Enric Bayerri de 2005, el recull d'articles *La Catalani-tat exiliada, opinions de Joan Cid i Mulet*, i posteriorment la seua obra completa en català. Vaig treballar braç a braç amb la llavors regidora de cultura Dolors Queralt i l'alcalde Pere Parnisello perquè comptés amb tots els ingredients per convertir-la en tot un referent. Vam tirar endavant el premi de treballs de recerca sobre la llengua i l'exili per a alumnes de segon de batxillerat, amb la publicació conseqüent del treball guanyador que ja compta amb una col·lecció de notable valor cultural, tal com en fa bandera ara i adés l'escriptor Manel Ollé. Des de la fira va impulsar-se la campanya perquè atorguessin la Creu de sant Jordi al literat Manuel Pérez Bonfill; es concedeix el premi Fem lletura com a reconeixement a obrers de la literatura; així com han rebut homenatges grans persones lletrades com: Artur Bladé i Font, Joan S. Beltran, Cinta Arasa, Gerard Vergés, Zoraida Burgos, Manel Ollé, Octavi Serret, Coia Valls i Xúlio Ricardo Trigo.

L'edició d'enguany compta amb un ingredient ben especial: l'assistència de nou dels seus familiars vinguts de Mèxic, que podran gaudir d'una

molt bona programació que inclou el degut reconeixement institucional a la família, la presentació d'un relat inèdit de l'històric autor sobre la penúria col·lectiva després de la revolució mexicana, Siembra; una nova edició de la ruta literària que l'honora, o un acte musical en el marc de l'Any Rector de Vallfogona.

Quant a Joan Cid i Mulet (Jesús, 1907 - Ciutat de Mèxic, 1982), va ser un apassionat dels llibres. El 1927, quan tenia únicament vint anys, va unir-se al grup intel·lectual que redactava el setmanari catalanista *Vida Tortosina* (1927-1937), que va remoure cel i terra per tal que se celebrés la Festa del Llibre a Tortosa. En el mateix sentit, durant aquells mateixos anys varen lluitar sense treva per aconseguir l'obertura de la Biblioteca Popular de Tortosa que permetés que les classes populars tinguessin accés a la lectura. Aquest interès per la dignificació del món del llibre els va ajudar a consolidar-se intel·lectualment com a grup. Durant els anys de règim republicà, les seues novel·les i els seus reculls poètics agafaven preponderància durant la Diada del llibre, ja que acostumava a editar-ne un cada any a partir de la pionera novel·la *A l'ombra del Montsià* (1933).

Si hem de destacar, però, una de les seues activitats llibresques en majúscules és l'organització de certàmens literaris, alguns dels quals de notable importància històrica. Al Maig de

1937, en qualitat de Regidor de Cultura de Tortosa, va organitzar una singular Fira del llibre a Tortosa en ple conflicte bèl·lic, atès que volia remarcar la importància del llibre fins i tot en aquells moments tan dramàtics per a la societat i per al país. Aquest esdeveniment ha volgut ser recordat des de l'EMD de Jesús amb l'organització de la Fira literària Joan Cid i Mulet. Dos fets en particular donen testimoni de la seua gran estima pel valor del llibre: va enviar 12 exemplars al front d'Aragó de la seua exitosa novel·la Rosa Maria (candidata al Premi Creixell de 1936, que atorgava la Generalitat a la millor novel·la de l'any publicada en català) i va editar el recull poètic *Les ales del neguit*, i va donar tots els diners per a ajudar a sufragar les despeses del front de Madrid.

Malgrat la seua lloable intencionalitat, va ser altament criticat i ridiculitzat pels sectors anarquistes més radicalitzats que no consideraven que fos un moment adient per a perdre en aventures poètiques.

El 1938 va participar molt activament en un altre històric certamen: la Fira del llibre antifeixista que es va celebrar a Barcelona i que va organitzar la Institució de les Lletres Catalanes. Va ser un dels ponents encaregats de difondre els seus ideals a la premsa barcelonina del moment: *Meridà*, *La Publicitat*, etc. Va proposar l'organització d'un certamen específic sobre el llibre de la guerra,

que no va poder portar-se mai a terme ja que l'exèrcit republicà es trobava en un moment de franca retirada.

Tanmateix, la seua vinculació amb les fires literàries va arribar al màxim nivell durant el seu exili mexicà. El 1944 va ser l'animador de l'impressionant pavelló Catalunya (dissenyat per l'arquitecte Blanch) a la Feria del Libro de Ciutat de Mèxic, que es trobava situat entre el de Cuba i el de França. Aquest certamen va ser transcendental per a la cultura catalana i per a la moral dels intel·lectuals nacionals que varen haver de fugir del franquisme. El presidia un rètol que denunciava: En el únic país del mundo donde se prohíbe editar periódicos catalanes es en Catalunya.

Joan Cid i Mulet va publicar un recordat opuscle titulat *Cataluña en la feria del libro*. L'any 1946 es va repetir el certamen, amb la qual cosa els escriptors catalans varen poder continuar difonent la seua feina literària. L'escriptor Jesusenc va convertir-se en el gran teòric català de les fires literàries, mitjançant articles d'alt contingut reivindicatiu que varen veure la llum en una publicació veritablement referent de l'exili cultural català, *La Nostra Revista*, que aplegava bona part de la intel·lectualitat catalana al país asteca. Hem triat el següent paràgraf d'un dels seus escrits, donat que ens serveix per resumir

acuradament la seva intencionalitat:

Mentre la pàtria segueix enjouada, mentre la llengua catalana continua proscriu, mentre a casa nostra hom es mossega els punys davant la persecució i l'esclavatge, els que som a terres lliures tenim el deure d'esforçar-nos a donar a conèixer el que hem estat, el que som i el que volem ser, sense ferir susceptibilitats de ningú. Els catalans que, lluny de la terra, sentim el corc de l'enyorança que abriva, si més no, l'amor a les nostres tradicions, no podem negligir qualsevulla ocasió que se'ns presenti per tal de treballar per la supervivència de tot allò que ens és cabdal.

Celebrem aquesta notable cultura llibresca que tenia l'intel·lectual Jesusenc, li hem d'agrair el formidable paper que va jugar en aquests històrics certàmens en els moments més àlgids de la seua vida pública cultural tant a vora l'Ebre com a Mèxic, i donem la més càlida benvinguda als seus familiars, ja catalans d'Amèrica, com es definia el seu fill i professor universitari Josep M. Cid i Rollan.

EL DIBUIX DE LA SETMANA

per Jokin Moya